

Research on Educational Sport

Journal homepage: <https://res.ssric.ac.ir>

Original Article

Identifying the Key Drivers of Educational Sports in Iraq for the Horizon of 2033

Alaa Manhal Abdalkhudhur Al-Zubaidi¹, Shirin Zardoshtian², Homayoun Abbasi³, Hossein Eydi⁴, Ahad Rezayan ghayehbashi⁵

1. Ph.D. Student in Sport Management, Razi University, Kermanshah, Iran
2. Associate Professor, Sport Management, Razi University, Kermanshah, Iran
3. Associate Professor, Sport Management, Razi University, Kermanshah, Iran
4. Associate Professor, Sport Management, Razi University, Kermanshah, Iran
5. Assistant Professor, Governance Faculty, University of Tehran, Tehran, Iran

Received: 20/04/2024, **Revised:** 14/07/2024, **Accepted:** 17/07/2024

* Corresponding Author: Shirin Zardoshtian, E-mail: sh.zardoshtian@razi.ac.ir

How to Cite: Manhal Abdalkhudhur Al-Zubaidi, A; Zardoshtian, Sh; Abbasi, H; Eydi, H; Rezayan Ghayehbashi, A. (2024). Identifying the Key Drivers of Educational Sports in Iraq for the Horizon of 2033. *Research on Educational Sport*, 12(36), 89-114. In Persian.

Extended Abstract

Background and Purpose

Educational sports are a cornerstone of sports development, playing a critical role in fostering healthy habits and physical activity among youth (Fernández-Martínez et al., 2020). In Iraq, however, educational sports face significant challenges due to a combination of factors, including war, economic crises, international sanctions, and security issues. These challenges have hindered the proper development of educational sports, making it essential to identify key drivers that can shape its future.

Educational sports involve activities organized by educational institutions to promote physical fitness, teamwork, and healthy lifestyles. These activities are not only vital for physical health but also contribute to mental well-being and social development (Shahvali Kohshouri et al., 2021). Despite their importance, educational sports in Iraq have been neglected due to the country's turbulent political and economic environment. To address these issues, this study aims to identify the key drivers influencing the future of educational sports in Iraq by 2033.

The study adopts a comprehensive approach, examining Political, Economic, Social, Technological, Environmental, and Legal (PESTLE) factors that could impact the development of educational sports. By understanding these drivers, policymakers and stakeholders can develop strategies to overcome existing challenges and ensure the sustainable growth of educational sports in Iraq.

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Methodology

This study employs a mixed-methods approach, combining qualitative and quantitative techniques to achieve its objectives. From a foundational perspective, the study is interpretive; from a level perspective, it is country-wide; and from a research approach perspective, it is inductive. The study is normative-observatory in nature and was conducted in three steps.

Participants

The participants included stakeholders in Iraqi educational sports, such as university professors, teachers, students, and pupils. A purposive sampling method was used to select 20 individuals based on their expertise. In the second and third steps of the study, 14 participants with systematic and strategic insights were selected for further analysis.

Data Collection

Data were collected through structured interviews and questionnaires. The interview questions were designed to align with the research objectives, while the questionnaire was developed based on qualitative information gathered during the interviews. The questionnaire used a 4-point scoring system (0 = no impact, 1 = low impact, 2 = moderate impact, 3 = high impact) to assess the influence of various factors.

Data Analysis

Thematic analysis was used to identify PESTLE factors, while structural analysis using MicMac software was employed to determine the importance and uncertainty of these factors. The study also used Lincoln and Guba's (1985) criteria for evaluating qualitative research, including credibility, transferability, dependability, and confirmability.

Results

The study identified 71 influential factors shaping the future of educational sports in Iraq by 2033. These factors were categorized into six PESTLE dimensions:

1. **Political Factors:**
 - Political stability in the country
 - International communications and sanctions
 - Government-private sector cooperation
 - Influence of national sports organizations in international forums
2. **Economic Factors:**
 - Government sports budget
 - Investment in student sports
 - Infrastructure development
 - GDP per capita
3. **Social Factors:**
 - Urbanization and metropolitan living
 - Societal attitudes toward sports
 - Media coverage of student sports
 - Family and social support for sports
4. **Technological Factors:**
 - Technology penetration rate in Iraq
 - Use of artificial intelligence and virtual reality in sports
 - Digitization and online education

5. Environmental Factors:

- Environmental changes and global warming
- Health levels and environmental discourse in Iraq
- Threats to environmental sports

6. Legal Factors:

- Government support for educational sports
- Anti-corruption laws
- Alignment with international laws and programs

The uncertainty and importance of each factor were assessed using a scoring system, with respondents rating each factor from 0 to 10. Sixteen factors with high importance and uncertainty were selected for further analysis. These included political stability, international sanctions, urbanization, and Iraq's economic growth rate.

Using MicMac software, the study conducted an interaction effects analysis to determine the relationships between these factors. The results revealed that political stability, international sanctions, and urbanization are critical drivers of educational sports in Iraq. Additionally, variables such as Iraq's economic growth rate, technology penetration, and environmental discourse status were identified as two-way risk and objective variables.

Discussion

The findings highlight the complexity of developing educational sports in Iraq and underscore the need for strategic planning to address the identified drivers. Political stability and international sanctions emerged as the most influential factors, indicating that a stable political environment and positive international relations are essential for the growth of educational sports.

Economic factors, such as investment in student sports and infrastructure development, also play a crucial role. Without adequate financial resources, it will be challenging to improve the quality of educational sports programs. Similarly, technological advancements, such as the use of artificial intelligence and virtual reality, can enhance the delivery of sports education and make it more accessible to students.

Social factors, including urbanization and societal attitudes toward sports, further complicate the landscape. Urbanization can lead to increased participation in sports, but it also poses challenges related to resource allocation and infrastructure development. Societal attitudes, particularly toward female sports, must also be addressed to ensure inclusivity and equality in educational sports.

Environmental and legal factors, while less prominent, cannot be ignored. Environmental changes and global warming may impact the availability of sports facilities, while supportive legal frameworks are necessary to ensure the sustainability of educational sports programs.

Conclusion

This study provides a comprehensive understanding of the key drivers influencing the future of educational sports in Iraq. By addressing these drivers, policymakers and stakeholders can develop effective strategies to overcome existing challenges and ensure the sustainable growth of educational sports by 2033. The findings emphasize the need for political stability, economic investment, technological advancements, and social inclusivity to achieve this goal.

Keywords: Educational Sports, Drivers, Future Studies, Iraq, PESTLE Analysis

Article Message

This study provides a comprehensive understanding of the key drivers affecting the future of scholastic sports in Iraq. By addressing these drivers, policymakers and stakeholders can develop effective strategies to overcome existing challenges and ensure the sustainable growth of scholastic sports by 2033. The findings emphasize the need for political stability, increased economic growth, technological advancements, and a focus on lifestyle and the state of environmental discourse in the country of Iraq to achieve this goal.

شناسایی پیشران‌های کلیدی ورزش تربیتی عراق در افق ۲۰۳۳

علاء منهل عبدالخضر الزیدی^۱، شیرین زردشتیان^۲، همایون عباسی^۳، حسین عیدی^۴، احد رضایان قیه‌باشی^۵

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۲. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۳. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۴. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران
۵. استادیار دانشکده حکمرانی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۱، تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۴/۲۴، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۲۷

* Corresponding Author: Shirin Zardoshtian, E-mail: sh.zardoshtian@razi.ac.ir

How to Cite: Manhal Abdalkhudhur Al-Zubaidi, A; Zardoshtian, Sh; Abbasi, H; Eydi, H; Rezayan Ghayehbashi, A. (2024). Identifying the Key Drivers of Educational Sports in Iraq for the Horizon of 2033. *Research on Educational Sport*, 12(36), 89-114. In Persian.

چکیده

ورزش تربیتی به عنوان یکی از زمینه‌هایی که در تربیت نسل جوان نقش دارد مطرح است. هدف این پژوهش شناسایی پیشران‌های کلیدی ورزش تربیتی عراق در افق ۲۰۳۳ بود. پژوهش حاضر از نظر مبانی، تفسیرگرایی، از لحاظ رهیافت پژوهش، استقرایی و از حیث ماهیت، ترکیبی بود. جامعه آماری پژوهش ذی‌نفعان ورزش تربیتی کشور عراق (اساتید دانشگاه، معلمان، دانشجویان و دانش‌آموزان) بودند که از بین آن‌ها ۲۰ نفر به صورت هدفمند به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از ابزارهای مصاحبه و پرسشنامه، برای ممیزی آن از معیارهای لینکلن و گابا (۱۹۸۵) و به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش تحلیل-ساختاری استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد، ۷۱ عامل تأثیرگذار، محیط ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ را شکل می‌دهند که از بین آن‌ها ۱۶ عامل دارای اهمیت و عدم قطعیت بسیار زیاد هستند. همچنین پیشران‌های کلیدی ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ پنج پیشران با بیشترین امتیاز در عدم قطعیت و اهمیت است که شامل: ۱. نرخ رشد اقتصادی کشور عراق، ۲. جهت‌گیری سیاست داخلی، ۳. ضریب نفوذ فناوری، ۴. سبک زندگی شهروندان و ۵. وضعیت گفتمان زیست‌محیطی می‌شود؛ در نتیجه لازم است وضعیت آن‌ها در طراحی برنامه‌ها و اقدامات ورزش تربیتی کشور عراق به طور ویژه لحاظ شود. در عراق هیچ بازیگری کنترل کامل روی تمامی این مؤلفه‌ها و پیشران‌ها ندارد، اما سیاست‌گذاران و بازیگران با شناخت این عدم قطعیت‌های راهبردی، فضا و فرصت بیشتری برای کنشگری مناسب در افزایش انطباق‌پذیری و تاب‌آوری ورزش تربیتی با نیروهای کلان محیطی دارند.

واژگان کلیدی: ورزش تربیتی، پیشران، آینده‌پژوهی، عراق.

مقدمه

ورزش، ابزاری برای توسعه جوامع و صلح در فرهنگ‌های مختلف است و افزایش مشارکت در فعالیت‌های ورزشی و ترویج فرصت‌های حضور در رقابت‌های ورزشی را در پی دارد و می‌تواند همه سطوح ورزش نخبه، همگانی، پایه و تربیتی را دربرگیرد (حسینی کشتان و قلندر قوچان عتیق، ۲۰۲۲، ۱۱۹). توسعه ورزش به‌عنوان یک فرصت تأثیرگذار شامل سیستم‌ها، ساختارها و فرایندهایی است که افراد جامعه را در تمام سطوح قادر می‌سازد در ورزش، تفریح و سرگرمی مدنظر شرکت کنند و عملکردشان را پیشرفت دهند (هایوز و همکاران^۱، ۲۰۱۸، ۴۹؛ هال و ریس^۲، ۲۰۱۹، ۳۲۰). رویکرد دولت‌های مختلف در سیاست‌گذاری ورزش، نسبت به تمرکز بر هر کدام از سطوح آموزشی تربیتی، همگانی و نخبه متفاوت است. در سیاست از بالا به پایین، روی چند رشته ورزشی برای موفقیت‌های بین‌المللی سرمایه‌گذاری‌های خاص می‌شود؛ به این امید که مشارکت ورزشی مردم نیز بیشتر خواهد شد. از طرفی در سیاست از پایین به بالای توسعه ورزش، هدف اصلی جلب مشارکت مردم و محبوبیت ورزش است (کین و همکاران^۳، ۲۰۱۹، ۳). در حالت دوم پژوهشگران اعتقاد دارند که توسعه ورزش به ترتیب از قاعده هرم شامل ورزش مدارس، ورزش محلی، رقابت منطقه‌ای، ملی و درنهایت نخبگان شکل می‌گیرد و در پایین‌ترین سطح به طور غیر هدفمند از مدارس شروع شده و با شناخت توانمندی‌ها و ویژگی‌های افراد و با توجه شرایط محیطی، به طور هدفمند پیشرفت حاصل می‌شود (میراند^۴، ۲۰۱۴، ۲۵).

براساس حالت دوم، یکی از محورهای بسیار مهم ورزش، ورزش تربیتی است و فرایند توسعه ورزش از ورزش تربیتی آغاز می‌شود (شهولی کوه‌شوری و همکاران، ۲۰۲۲، ۲۴۵). در ورزش تربیتی مؤسسات آموزشی از طریق سازمان‌دهی فعالیت‌های مختلف ازجمله برنامه‌های ورزشی خارج از برنامه آموزشی، مروج عادات‌های سالم هستند (مارتینز و همکاران^۵، ۲۰۲۰، ۵۱). ورزش تربیتی با آموزش مهارت‌های مختلف ورزشی و زمینه‌سازی برای رشد سایر ورزش‌ها در بین افراد از نظر کمی و کیفی، نقش مؤثری در رشد مهارت‌های روانی حرکتی ایفا می‌کند. به‌طور کلی ورزش تربیتی به معنای برگزاری کلاس‌های آموزشی و پرورشی با توجه به یک یا چند رشته ورزشی یا مهارتی است (مهیا و همکاران^۶، ۲۰۲۱، ۲). بخش مهمی از برنامه آموزشی مدرسه و فرایند تربیت و پرورش کودکان، نوجوانان و جوانان را تربیت‌بدنی و ورزش مدارس شکل می‌دهد. تربیت بدنی به‌عنوان بخشی از تعلیم و تربیت، می‌کوشد با استفاده از فعالیت‌های جسمانی، حرکتی و ورزشی به جریان رشد و پرورش هماهنگ و متوازن همه جنبه‌های وجود و برخورداری از سلامتی کامل کمک کند (پاکدلان و همکاران، ۲۰۲۱، ۱۶۸). همچنین ورزش در دانشگاه‌ها استمرار منطقی روند تربیت‌بدنی در آموزشگاه‌ها است. مشارکت در فعالیت‌های ورزشی در طول تحصیلات دانشگاهی نیز راهی مناسب برای غلبه بر همه اثرات منفی افزایش سطح نبود تحرک بدنی در بین دانشجویان است (پوپسکا و همکاران^۷، ۲۰۱۸، ۲۶). ورزش تربیتی نه‌تنها مسئول تربیت ورزشکاران حرفه‌ای، تربیت قهرمانان و تأمین سلامت اقشار مختلف جامعه است، بلکه زمینه‌ساز ایجاد فرهنگ مناسب ورزشی و اخلاق در ورزش نیز است؛ بنابراین ورزش تربیتی باید بر

1. Hayoz
2. Hall & Reis
3. Keane
4. Mayrand
5. Martinez
6. Mohayya
7. Popeska

چگونگی برطرف ساختن تمام موانع موجود در امر ورزش برای دانش‌آموزان و دانشجویان تمرکز کند (راتن و جونز، ۲۰۱۸، ۴۹۰). اطلاع از وضع موجود، آگاهی و تحلیل درست از محیط‌های داخلی و خارجی به آگاهی و برنامه‌ریزی بهتر برای توسعه و پیشرفت هر چه بیشتر ورزش خواهد شد؛ بنابراین در دنیای پیچیده و نامطمئن امروزی، ورزش تربیتی نیز همانند هر نظام دیگر نیازمند تدوین برنامه راهبردی و برنامه‌های عملیاتی است؛ به‌طوری‌که خلأهای موجود را می‌توان با تدوین برنامه راهبردی اثرگذار برطرف کرد (شهوولی کوه شوری و همکاران، ۲۰۲۲، ۲۲۷).

سرعت روزافزون تغییرات در دنیای نامطمئن کنونی، منجر به پیدایش عصری به نام عدم قطعیت شده و محیطی سرشار از فرصت و تهدید را پیش روی سیستم‌های پیچیده کنونی قرار داده است (زالی و پورسهراب، ۲۰۱۷، ۱۹۰). برای زنده ماندن و رشد در عصر تغییرات مداوم و دنیای پر از عدم قطعیت، سازمان‌ها باید فرصت‌ها و تهدیدهای آینده را به موقع شناسایی کنند و رسیدگی به آن‌ها را در فرایند برنامه‌ریزی راهبردی در اولویت قرار دهند (خزایی صحنه و اصلانیان، ۲۰۱۶، ۹۲). نبود اطمینان حاکم بر آینده، بی‌شک، به تناسب خوبی که بین فرد و جهان او وجود دارد، آسیب خواهد زد یا آن را نابود خواهد کرد. این تحولات، سیاست‌گذاران را بر آن داشته است تا الگوهای متفاوتی را برای فعالیت خود بررسی کنند و با پیش‌بینی، بهترین موقعیت‌ها را برای آینده، رقم بزنند (واگنر و همکاران^۱، ۲۰۱۶، ۶۷). امروزه با توجه به تغییرات سریع محیطی و نبود اطمینان حاصل از آن، ضرورت برنامه‌ریزی و آینده‌پژوهی برای مقابله با تغییرات احتمالی آتی، بیش از پیش آشکار می‌شود (پاداش و همکاران، ۲۰۲۱، ۴۷). مفهوم آینده‌پژوهی یک عنصر حیاتی از فعالیت‌های انسانی است که گذشته، حال و آینده را در بر می‌گیرد. آینده‌پژوهی، فرایندی پیچیده برای اطمینان از اثربخشی و قابلیت اطمینان آن است (ختیب و همکاران^۲، ۲۰۲۳، ۱۹) و به‌عنوان دانشی نوپا که می‌توان آن را شکل تکامل‌یافته برنامه‌ریزی راهبردی دانست، در سال‌های اخیر به صورت هدفمند برای پاسخگویی به شرایط عدم قطعیت، پیچیدگی، درهم‌تنیدگی ابعاد مختلف موضوعات و ترسیم دورنمای آینده سیستم‌ها به کاربرده می‌شود (ایزدی و همکاران، ۲۰۲۱، ۲۶۱) و اهمیت آن به حدی است که آینده‌پژوهانی چون جیمز آلن دیتور^۳ و فرد پلک^۴ مدعی هستند تصویر آینده سنگ بنای آینده‌پژوهی است و در صورتی که سازمان، ملت و تمدنی تصویری از آینده نداشته باشند، محکوم به شکست است (رضایی قادی و رفیع، ۲۰۲۱، ۹۶). افزون بر این، آینده‌پژوهی این امکان را برای تصمیم‌گیرندگان فراهم می‌کند تا با ارائه چارچوب‌های ساختاریافته تحلیل‌های دقیق‌تری انجام دهند و به موازات آن اقدامات جایگزین را در نظر بگیرند (ساویر و کارمل^۵، ۲۰۲۲، ۴).

در این راستا مطالعات مختلفی در ارتباط با ورزش تربیتی و آینده‌نگاری در ورزش انجام شده‌اند؛ شهوولی کوه شوری و همکاران (۲۰۲۲، ۶۷) عنوان کردند که پیش‌ران‌های مؤثر بر آینده ورزش تربیتی ایران تغییردیدگاه جامعه به ورزش، دسترسی به آموزش باکیفیت برای همه، توجه به بافت اجتماعی و فرهنگی، توجه به اهمیت متغیرهای انگیزشی، استفاده از واقعیت مجازی در آموزش ورزش، قالب‌های جدید محتوا، ایجاد کانون‌های ورزش طبیعی در مدارس و دانشگاه‌ها، تغییرات ژئوپولیتیک و راهبردهای بین‌المللی، مدنظر قراردادن کلان روندهای زیست‌محیطی، توزیع متوازن منابع مالی، قرارگرفتن ورزش در سبد اقتصادی خانواده، تأمین معیشت آموزش‌دهندگان، قانونی شدن رشد سواد جسمانی، سوق دادن نظام آموزشی به سمت

-
1. Wagner
 2. Khetib
 3. James Allen Dator
 4. Fraed Plack
 5. Sawyer & Carmel

تربیت‌محوری، همکاری بین بخشی بازیگران کلیدی، سیاست‌گذاری براساس سند تحول بنیادین و بروزکردن شیوه‌های یاددهی-یادگیری می‌شود. پاداش و همکاران (۲۰۲۱، ۵۲) در این باره عنوان کردند که نگرش دولت‌مردان به تربیت‌بدنی و ورزش، اسناد بالادستی، کیفیت منابع انسانی، سهم ورزش در سبد هزینه خانوار، تعاملات بین‌دستگاهی و بین‌سازمانی، مهم‌ترین عدم‌قطعیت‌های تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی در افق ۱۴۰۴ هستند. همچنین عدم‌قطعیت‌های تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی به هفت بعد مدیریتی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژی، محیطی و قانونی تقسیم بندی می‌شود. اسماعیل و باریکی و همکاران (۲۰۲۲، ۱۷۹) نیز در پژوهش خود عواملی چون سیاست‌های مراکز آموزشی، ارزیابی مستمر راهبردهای عملیاتی، فعالیت‌های پژوهشی، منابع انسانی متخصص، استانداردسازی سازه‌های ورزشی، مراکز تصمیم‌گیری ICT محور، بوروکراسی زدایی، جهت‌دهی خیران به سمت ورزش تربیتی، معماری اماکن و فضاهای ورزشی، سبک زندگی، تورم، ظهور فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی، اقتصاد خانواده‌ها، قیمت زمین و مصالح و تأسیسات را در وضعیت آینده ورزش تربیتی کشور مؤثر دانستند. جانسون و همکاران^۱ (۲۰۲۳، ۶۹) از عواملی چون مشخصات محل زندگی/آب و هوا (به عنوان مثال، ایمنی محله)، منابع زمانی، مکانی و پولی (برای مثال، بودجه)، ظرفیت کارکنان/تداوم و قهرمانان مدرسه، خلاقیت و سازگاری کارکنان، فرصت‌های فعالیت بدنی قبل، حین و بعد از مدرسه و انگیزه/مشارکت کودک تلاش برای بهبود برنامه‌های فعالیت بدنی مبتنی بر مدرسه، به‌عنوان موانع و تسهیل‌کننده‌ها برای ارتقای جامع فعالیت بدنی مبتنی بر مدرسه برای نوجوانان نام بردند.

بنابر موارد ذکرشده، ورزش تربیتی یکی از محورهای بسیار مهم ورزش است که در هر کشوری برای توسعه و عملکرد مناسب نیاز به برنامه‌ریزی راهبردی دارد که کشور عراق نیز از این قاعده مستثنا نیست، اما زیرساخت‌های ورزشی مدارس و دانشگاه‌های دولتی عراق با تعداد زیاد دانش‌آموزان و دانشجویان همخوانی ندارد و کمبود فضای ورزشی در مدارس و دانشگاه‌ها به شدت احساس می‌شود. درکل، ورزش تربیتی در کشور عراق وضعیت مناسب ندارد و عواملی چون جنگ و تخریب‌های ناشی از آن، تحریم‌های بین‌المللی، مهاجرت‌های اجباری، نرخ زیاد مرگ و میر، مسائل امنیتی و بحران‌های اقتصادی از عواملی بودند که در دوران اخیر مانع توجه مناسب به ورزش و به‌خصوص ورزش تربیتی در کشور عراق شدند. برای کاهش یا رفع این مشکلات به شناسایی عوامل اثرگذار و پیش‌بینی آینده پیش روی ورزش تربیتی در کشور عراق نیاز است. در این راستا، محمد عبدالزهره و همکاران (۲۰۲۴، ۴) عنوان کردند که به‌رغم مدیریت نادرست و تخریب زیرساخت‌های ورزشی عراق در زمان حضور این کشور در جنگ‌های متعدد، امکان توسعه علمی ورزش این کشور در صورت فرهنگ سازی صحیح، توجه به شایسته‌سالاری و استفاده از خبرگان علوم ورزشی در ساختار ورزش عراق، توسعه زیرساخت‌ها براساس استانداردهای روز دنیا، تغییر در نظام اداری ورزش این کشور، توجه بیشتر به خصوصی‌سازی در صنعت، بارورسازی بیشتر منابع مالی و انسانی و همچنین تصویب و اصلاح قوانین موردنیاز در کنار تغییر باور مسئولان ارشد ورزش این کشور در راستای اثرگذاری استفاده از علوم ورزشی جدید و ورود متخصصان این رشته در کسب موفقیت‌های ورزشی ملی و بین‌المللی وجود خواهد داشت. الفحام و آصفی (۲۰۲۴، ۱۷) ذکر کردند که افزایش حمایت رسانه‌ها از توسعه ورزش در سطح جامعه، حمایت مسئولان و مدیران بالارتر به توسعه ورزش همگانی، شناخت ورزش به‌عنوان عامل مؤثر در توسعه پایدار، درگیر کردن قانونی سازمان‌های مختلف برای توسعه ورزش همگانی، تغییر باور و نگرش افراد به ورزش همگانی و سلامت‌محور، وضع قوانین و مقررات دولتی حامی ورزش همگانی، افزایش تخصیص بودجه به حوزه ورزش همگانی و سلامت جامعه و کاهش کلیشه‌ها درمورد شرکت اقشار

1. Johnson

مختلف در ورزش، پیشران‌های کلیدی مؤثر بر توسعه ورزش همگانی کشور عراق هستند. رحیمی و همکاران (۲۰۲۴، ۱۴) ارتباطات ضعیف، توجه نکردن به روحیه تیمی، جمع‌گریزی، تفاوت فرهنگی، نبود حمایت، بی‌عدالتی، بی‌توجهی به شایستگی‌ها و وابستگی را عوامل مؤثر بر طرد شدن دانش‌آموزان از محیط‌های ورزشی از دیدگاه معلمان آموزش و پرورش شهر بابل عراق دانستند. غلامیان و همکاران (۲۰۲۱، ۲۴۴) عنوان کردند که پیشران‌های سازمان‌های حامی، سازمان‌های مردم‌نهاد، پیشران‌های آموزشی، پیشران‌های ترغیب‌کننده، پیشران‌های باورپذیری، پیشران‌های بنیادی و پیشران‌های رسانه و تبلیغات، پیشران‌های توسعه ورزش همگانی عراق به ترتیب اولویت هستند. العون و اللهیبی^۱ (۲۰۱۵، ۳۳۹) ذکر کردند که موانع حرفه‌ای، ظرفیت‌ها و امکانات، محدودیت‌ها و نظارت‌های فنی، موانع اداری و محدودیت‌های محیطی درونی و بیرونی موانع پیش روی اجرای برنامه درسی تربیت بدنی در مدارس دولتی عراق هستند.

با توجه به مباحث ذکرشده، تحقیق حاضر با هدف شناسایی شناسایی عوامل و نیروهای اثرگذار محیطی بر آینده ورزش تربیتی در کشور عراق در افق ۲۰۳۳ انجام شد. در این فرایند، تمرکز اولیه محقق بر شناسایی پیشران‌های کلیدی آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ است؛ زیرا شناسایی این پیشران‌ها در آینده پژوهی اهمیت اساسی دارد؛ از این‌رو این سؤال در ذهن محقق به وجود آمد که کنشگران و پیشران‌های اثرگذار بر آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ کدام‌اند و مهم‌ترین عدم قطعیت‌های اثرگذار آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ کدام‌اند؟ بنابراین در پژوهش حاضر تلاش شده است عوامل کلیدی و پیشران‌های اصلی دخیل در آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ شناسایی شود.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ مبانی، تفسیرگرایی، از حیث سطح، کشوری، از نظر رهیافت پژوهش، استقرایی، از لحاظ ماهیت، ترکیبی، از نظر محیط پژوهشی، خبرگانی، از نظر راهبرد، هنجاری-شهودی و از لحاظ افق زمانی، کوتاه‌مدت و در سه گام انجام شد. ذی‌نفعان ورزش تربیتی کشور عراق (اساتید دانشگاه، معلمان، دانشجویان و دانش‌آموزان) مشارکت‌کنندگان این پژوهش را تشکیل دادند. انتخاب این افراد به صورت هدفمند بود و بر مبنای معیار خبرگی ۲۰ نفر به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. این تحقیق در سه گام انجام شد: در گام اول تحقیق از همه ۲۰ خبره درباره عوامل مؤثر بر آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ نظرخواهی شد، اما در گام‌های دوم و سوم تنها ۱۴ نفر از افرادی انتخاب شدند که نظرات آن‌ها به‌زعم گروه تحقیق مطلوب، سیستمی و راهبردی تشخیص داده شد.

جدول ۱- ویژگی مشارکت‌کنندگان در پژوهش

Table 1- Characteristics of participants in the research

کد	جنسیت	سن (سال)	شغل	تحصیلات
P1	مرد	48	استاد دانشگاه	دکتری
P2	مرد	30	دبیر	کارشناسی
P3	مرد	44	دبیر	کارشناسی‌ارشد
P4	مرد	16	-	دانش آموز مقطع متوسطه دوم
P5	مرد	42	استاد دانشگاه	دکتری

جدول ۱- ویژگی مشارکت‌کنندگان در پژوهش

Table 1- Characteristics of participants in the research

کد	جنسیت	سن (سال)	شغل	تحصیلات
P6	مرد	19	-	دانشجو
P7	مرد	30	دبیر	کارشناسی‌ارشد
P8	مرد	21	-	دانشجو
P9	مرد	33	استاد دانشگاه	کارشناسی‌ارشد
P10	مرد	33	دبیر	دکتری
P11	مرد	44	استاد دانشگاه	کارشناسی‌ارشد
P12	مرد	40	دبیر	کارشناسی
P13	مرد	17	-	دانش آموز مقطع متوسطه دوم
P14	مرد	35	دبیر	کارشناسی
P15	مرد	40	استاد دانشگاه	کارشناسی‌ارشد
P16	مرد	46	استاد دانشگاه	دکتری
P17	مرد	23	-	دانشجو
P18	مرد	37	استاد دانشگاه	کارشناسی‌ارشد
P19	مرد	34	دبیر	دکتری
P20	مرد	16	-	دانش آموز مقطع متوسطه دوم

در این پژوهش برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه و پرسشنامه استفاده شد. سؤالات مصاحبه مبتنی بر اهداف تحقیق و سؤالات و محتوای پرسشنامه براساس اطلاعات کیفی تنظیم شد. نحوه نمره‌دهی به پرسشنامه مذکور براساس طیف چهارارزشی (صفر= بدون تأثیر، ۱= تأثیر کم، ۲= اثرگذاری متوسط، ۳= اثرگذاری شدید) بود. شایان ذکر است که در تحقیقات آینده‌پژوهی معمولاً از دو شیوه برای مشخص کردن افق زمانی استفاده می‌کنند: افق‌های مشخص در برنامه‌های توسعه هر کشور یا طبق نظر کوسو و گابنر^۱ (۲۰۰۸، ۳۶) که معتقد بود پژوهش‌های آینده‌پژوهی به سه دوره کوتاه‌مدت (کمتر از ۱۰ سال)، میان‌مدت (۱۰ تا ۲۵ سال) و بلندمدت (بیش از ۲۵ سال) تقسیم می‌شوند؛ بر این اساس، تیم تحقیق به انتخاب افق زمانی برای سال ۲۰۳۳ تصمیم گرفت. برای ممیزی پژوهش از شاخص‌های ارزشیابی لینکلن و گابا^۲ (۱۹۸۵) استفاده شد که شامل اعتبار، انتقال، قابلیت اعتماد و تأییدپذیری است. برای دستیابی به معیار اعتبار، در پژوهش حاضر از روش‌های زیر استفاده شد: الف) ارزیابی چندجانبه: در فرایند جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات و انتخاب نمونه پژوهش برای مصاحبه و طراحی سؤالات مصاحبه از منابع و جنبه‌های گوناگونی استفاده شد؛ ب) ارزیابی شرکت‌کنندگان از پژوهش: متن مصاحبه و کدهای استخراج‌شده برای مشارکت-کنندگان در مصاحبه ارسال و نظرات آن‌ها اعمال شد. در پژوهش حاضر به‌منظور دستیابی به معیار انتقال‌پذیری از روش‌های زیر استفاده شد: الف) مستندسازی: تمام مراحل پژوهش برای استفاده احتمالی محققان دیگر به صورت مکتوب مستندسازی شد؛ ب) گزارش شرایط زمینه‌ای: شرایط جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان به صورت تفصیلی ارائه شد. دستیابی به معیار قابلیت اعتماد نیز از طریق روش زیر انجام گرفت: الف) استفاده از دوکدگذار: از یکی از متخصصان حوزه مدیریت ورزشی در

1. Kosow & Gaßner

2. Lincoln & Guba

فرایند کدگذاری در پژوهش کمک گرفته شد. به صورت تصادفی دو مصاحبه انتخاب شد و پس از آموزش‌های لازم کدگذاری توسط ایشان انجام گرفت. در هریک از مصاحبه‌ها کدهایی که از نظر دو نفر مشابه بودند، با عنوان توافق و کدهای غیرمشابه با عنوان عدم توافق مشخص شدند و درصد توافق بین دو کدگذار با استفاده از فرمول زیر محاسبه شد که نتایج در جدول ۲ ارائه شده است.

$$\text{درصد} = \frac{2 \times \text{تعداد توافقات}}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100$$

جدول ۲- نتایج بررسی پایایی بین دو کدگذار

Table 2- The results of the reliability check between two coders

کد مشارکت‌کننده	کل کدها	توافق‌ها	عدم توافق‌ها	درصد پایایی
1	29	12	5	0.827
4	15	6	3	0.800
مجموع	44	18	3	0.818

همان‌طور که داده‌های جدول نشان می‌دهد، پایایی کل بین دو کدگذار برابر با ۰/۸۱ درصد است. با توجه به اینکه پایایی بیش از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تأیید شد. سرانجام به‌منظور اطمینان از تأییدپذیری نتایج این پژوهش در اختیار چند تن از اساتید مدیریت ورزشی خارج از فرایند پژوهش قرار گرفت. پس از مطالعه و بازبینی ایشان نظرات آن‌ها دریافت شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش تحلیل مصاحبه از تحلیل مضمون به‌منظور شناسایی عوامل تأثیرگذار سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژیک، زیست‌محیطی و قانونی (پستل)^۱، برای تعیین اهمیت و عدم قطعیت از محاسبه شاخص میانگین و در بخش آینده‌پژوهی از روش تحلیل ساختاری (تحلیل آثار متقابل) با کمک نرم‌افزار میک‌مک^۲ استفاده شد.

نتایج

مطابق با نظر خبرگان مشخص شد که ۷۱ عامل تأثیرگذار ساختار و محیط ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ را در زمان حال و آینده شکل می‌دهند که به شش عامل کلان عوامل سیاسی، عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، عوامل تکنولوژیک، عوامل زیست‌محیطی و عوامل قانونی دسته‌بندی شدند.

1. Political, Economic, Social, Technology, Environmental, Legal (PESTEL)

2. MICMAC

جدول ۳- عوامل مؤثر بر آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳

Table 3- Factors affecting the future of educational sports in Iraq in the horizon of 2033

متغیر	عامل
سیاسی	ثبات سیاسی در کشور، ارتباطات بین المللی، رویکردهای سیاسی در داخل، همکاری های دولت و بخش خصوصی، جهت گیری سیاست داخلی در کشور عراق، فرهنگ سیاسی حاکم، مداخلات سیاسی در ورزش، تحریم های بین المللی، نفوذ و قدرت سازمان های ورزشی کشور در مجامع بین المللی، دموکراتیزاسیون، رویکردهای مدیریتی در مدیریت منابع انسانی در سطح کشور
اقتصادی	منابع چندگانه اقتصادی ورزش، حامیان مالی، بودجه دولتی ورزش دانش آموزی، سرمایه گذاری در ورزش دانش آموزی، وضعیت اقتصادی کشور عراق، توسعه زیرساخت ها، نرخ رشد اقتصادی کشور عراق، حمایت مستمر از ورزش، حمایت مالی مستمر از مراکز آموزشی، حمایت از ورزشکاران حین و پس از قهرمانی، سرانه تولید ناخالص داخلی
اجتماعی	تقویت روحیه ورزشی در جامعه، استعدادیابی از سنین پایه، فرهنگ سازی برای ورزش تربیتی، دیدگاه های دینی و مذهبی به ورزش، فرهنگ، ارزش و باورهای غالب جامعه، سبک زندگی شهروندان عراقی، حمایت خانواده، حمایت اجتماعی از ورزش، آگاه سازی جامعه در ارتباط با ورزش، عدالت و برابری ورزشی در جامعه، تغییر بافت جمعیتی، ثبات مدیریت ورزش در کشور عراق، وضعیت ورزش بانوان، پوشش رسانه ای ورزش دانش آموزی، میزبانی رقابت های بین المللی ورزش دانش آموزی، سیما و هرم جمعیتی در کشور عراق، میزان امید به زندگی، تصویر ذهنی مردم از ورزش، فردگرایی، شهرنشینی و کلان شهرنشینی
تکنولوژیک	استفاده از نرم افزارهای ورزشی، امکانات و فناوری های ورزشی، آموزش از راه دور و آنلاین، ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق، امکانات و فناوری های پیشرفته آموزشی، هوش مصنوعی، استفاده از واقعیت مجازی، نفوذ ورزش های رباتیک، رسانه ها و فضای مجازی، دیجیتالی شدن
زیست محیطی	امکانات سازگار با محیط زیست، بیابان زدایی و جنگل کاری، حوادث غیرمترقبه، وضعیت گفتمان زیست محیطی در کشور عراق، تهدیدات زیست محیطی ورزش، بحران های بیولوژیک جهانی، گرمایش جهانی، سطح بهداشت، تغییرات زیست محیطی
قانونی	حمایت های دولتی از ورزش تربیتی، توجه به ورزش دانش آموزی در قوانین و مقررات ورزشی، پایبندی به قوانین و مقررات ورزشی، سیاست های آموزشی مصوب در مجالس و شوراهای قانون گذاری، اجرای قوانین حمایتی، قوانین حمایتی از ورزشکاران، هماهنگی و همکاری های قانونی لازم بین مراکز تصمیم گیرنده، الگوبرداری حقوقی از کشورهای پیشرفته، قوانین بازدارنده فساد، همسویی با قوانین و برنامه های بین المللی

در ادامه عدم قطعیت و اهمیت هریک از ۷۱ عامل از طریق امتیازدهی نمونه های پژوهش مشخص شد. پاسخ گویان به هر عامل نمره ای بین صفر تا ۱۰ دادند. مقدار صفر به معنای بی اهمیت بودن یا وجود نداشتن عدم قطعیت و ۱ تا ۱۰ میزان اهمیت یا عدم قطعیت را مشخص می کرد. با جمع بندی امتیازات، در نهایت ۱۶ عامل دارای اهمیت و عدم قطعیت بسیار زیاد شناسایی شد (عواملی که طبق اجماع خبرگان پژوهش میانگین امتیاز اهمیت و عدم قطعیت آن ها برابر نمره ۸ و بیشتر بود)؛ بر این اساس در پایان گام دوم، ۱۶ متغیر که هم اهمیت و هم عدم قطعیت زیادی داشتند، به عنوان متغیرهای برگزیده برای تحلیل در گام سوم (تحلیل ساختاری) برگزیده شدند.

جدول ۴- ارزیابی میزان اهمیت و عدم قطعیت عوامل مؤثر بر آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳

Table 4- Evaluation of the importance and uncertainty of factors affecting the future of educational sports in Iraq in the horizon of 2033

عامل	اهمیت	عدم قطعیت	میانگین کل	نتیجه
ثبات سیاسی در کشور	8.36	8.29	8.32	پذیرش
ارتباطات بین المللی	6.71	6.07	6.39	رد
رویکردهای سیاسی در داخل	6.21	6.00	6.11	رد
همکاری های دولت و بخش خصوصی	6.07	6.07	6.07	رد
جهت گیری سیاست داخلی در کشور عراق	8.50	8.93	8.71	پذیرش
فرهنگ سیاسی حاکم	6.57	6.00	6.29	رد
مداخلات سیاسی در ورزش	6.43	5.93	6.18	رد
تحریم های بین المللی	8.29	8.64	8.46	پذیرش
نفوذ و قدرت سازمان های ورزشی کشور در مجامع بین المللی	6.29	5.71	6.00	رد
دموکراتیزاسیون	5.64	5.71	5.68	رد
رویکردهای مدیریتی در مدیریت منابع انسانی در سطح کشور	6.36	5.86	6.11	رد
منابع چندگانه اقتصادی ورزش	6.21	5.93	6.07	رد
حامیان مالی	6.43	5.86	6.14	رد
بودجه دولتی ورزش دانش آموزی	6.07	6.14	6.11	رد
سرمایه گذاری در ورزش دانش آموزی	8.21	8.43	8.32	پذیرش
وضعیت اقتصادی کشور عراق	6.36	5.93	6.14	رد
توسعه زیرساخت ها	6.29	6.14	6.21	رد
نرخ رشد اقتصادی کشور عراق	8.07	8.50	8.29	پذیرش
حمایت مستمر از ورزش	6.14	5.93	6.04	رد
حمایت مالی مستمر از مراکز آموزشی	6.14	5.93	6.04	رد
حمایت از ورزشکاران حین و پس از قهرمانی	6.21	5.93	6.07	رد
سرايه توليد ناخالص داخلي	8.36	8.50	8.43	پذیرش
تقویت روحیه ورزشی در جامعه	5.86	5.71	5.79	رد
استعدادیابی از سنين پایه	5.71	5.71	5.71	رد
فرهنگ سازی برای ورزش تربیتی	8.21	8.50	8.36	پذیرش
دیدگاه های دینی و مذهبی به ورزش	5.64	5.79	5.71	رد
فرهنگ، ارزش و باورهای غالب جامعه	5.71	5.86	5.79	رد
سبک زندگی شهروندان عراقی	8.29	8.50	8.39	پذیرش
حمایت خانواده	5.93	5.79	5.86	رد
حمایت اجتماعی از ورزش	5.64	6.36	6.00	رد

جدول ۴- ارزیابی میزان اهمیت و عدم قطعیت عوامل مؤثر بر آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳

Table 4- Evaluation of the importance and uncertainty of factors affecting the future of educational sports in Iraq in the horizon of 2033

عامل	اهمیت	عدم قطعیت	میانگین کل	نتیجه
آگاه سازی جامعه در ارتباط با ورزش	5.71	6.29	6.00	رد
عدالت و برابری ورزشی در جامعه	5.71	6.14	5.93	رد
تغییر بافت جمعیتی	5.93	6.00	5.96	رد
ثبات مدیریت ورزش در کشور عراق	6.00	6.36	6.18	رد
وضعیت ورزش بانوان	5.64	6.07	5.86	رد
پوشش رسانه های ورزش دانش آموزی	5.57	6.36	5.96	رد
میزبانی رقابت های بین المللی ورزش دانش آموزی	5.71	6.29	6.00	رد
سیما و هرم جمعیتی در کشور عراق	5.79	6.29	6.04	رد
میزان امید به زندگی	8.21	8.50	8.36	پذیرش
تصور ذهنی مردم از ورزش	5.86	6.36	6.11	رد
فردگرایی	5.64	6.29	5.96	رد
شهرنشینی و کلان شهرنشینی	8.21	8.57	8.39	پذیرش
استفاده از نرم افزارهای ورزشی	5.64	5.93	5.79	رد
امکانات و فناوری های ورزشی	5.64	6.14	5.89	رد
آموزش از راه دور و آنلاین	5.71	6.29	6.00	رد
ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق	8.29	8.79	8.54	پذیرش
امکانات و فناوری های پیشرفته آموزشی	5.57	5.86	5.71	رد
هوش مصنوعی	5.71	5.86	5.79	رد
استفاده از واقعیت مجازی	5.57	6.07	5.82	رد
نفوذ ورزش های رباتیک	5.79	6.14	5.96	رد
رسانه ها و فضای مجازی	5.86	6.14	6.00	رد
دیجیتالی شدن	6.00	5.86	5.93	رد
امکانات سازگار با محیط زیست	8.21	8.57	8.39	پذیرش
بیابان زدایی و جنگل کاری	5.64	5.93	5.79	رد
حوادث غیرمترقبه	5.71	6.23	5.97	رد
وضعیت گفتمان زیست محیطی در کشور عراق	8.36	8.64	8.50	پذیرش
تهدیدات زیست محیطی ورزش	5.64	6.21	5.93	رد
بحران های بیولوژیک جهانی	5.57	6.21	5.89	رد
گرمایش جهانی	5.71	6.36	6.04	رد
سطح بهداشت	5.93	6.07	6.00	رد
تغییرات زیست محیطی	8.29	8.64	8.46	پذیرش

جدول ۴- ارزیابی میزان اهمیت و عدم قطعیت عوامل مؤثر بر آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳

Table 4- Evaluation of the importance and uncertainty of factors affecting the future of educational sports in Iraq in the horizon of 2033

عامل	اهمیت	عدم قطعیت	میانگین کل	نتیجه
حمایت‌های دولتی از ورزش تربیتی	8.21	8.21	8.21	پذیرش
توجه به ورزش دانش آموزی در قوانین و مقررات ورزشی	5.64	5.64	5.64	رد
پایبندی به قوانین و مقررات ورزشی	5.64	5.71	5.68	رد
سیاست‌های آموزشی مصوب در مجالس و شوراهای قانونگذاری	5.57	5.50	5.54	رد
اجرای قوانین حمایتی	5.64	5.57	5.61	رد
قوانین حمایتی از ورزشکاران	5.86	5.64	5.75	رد
هماهنگی و همکاری‌های قانونی لازم بین مراکز تصمیم گیرنده	8.29	8.21	8.25	پذیرش
الگو برداری حقوقی از کشورهای پیشرفته	5.64	6.43	6.04	رد
قوانین بازدارنده فساد	6.00	6.57	6.29	رد
همسویی با قوانین و برنامه‌های بین‌المللی	6.00	6.57	6.29	رد

در گام سوم پژوهش، شاخص‌های استخراج شده با بهره‌گیری از روش تحلیل تأثیرات متقابل در محیط میک‌مک تحلیل شد. برای این منظور از ماتریسی به ابعاد 16×16 شامل ۱۶ شاخص (که جمع‌بندی عوامل مؤثر در موضوع پژوهش بوده‌اند) استفاده شد تا وضعیت هریک از آن‌ها (از حیث تأثیرگذاری، تأثیرپذیری و روابط متقابل) در سیستم مشخص شود. نتایج محاسبه دو دور چرخش داده‌ها در ماتریس 16×16 نشان داد که از مجموع ۱۷۳ رابطه تأثیرگذار و تأثیرپذیر ارزیابی شده، ۸۳ رابطه دارای ارزش صفر (بدون تأثیر)، ۷۴ رابطه دارای ارزش ۱ (تأثیر کم)، ۳۹ رابطه دارای ارزش ۲ (اثرگذاری متوسط) و ۶۰ رابطه دارای ارزش ۳ (اثرگذاری شدید) است. همچنین ضریب پرشدگی ماتریس برابر $67/57\%$ بود که نشان از تأثیر نسبتاً زیاد و پراکنده عوامل داشت. همچنین درجه مطلوبیت ماتریس مستقیم نشان داد که با دوبار چرخش داده‌ای از مطلوبیت و بهینه‌شدگی لازم برخوردار هستند. در جدول (۵)، مجموع اعداد سطرها و ستون‌های ماتریس تحلیل آثار متقاطع گزارش شده است. در ماتریس تحلیل آثار متقاطع مجموع سطرها نشانگر میزان تأثیرگذاری و مجموع ستون‌ها، معرف میزان تأثیرپذیری است.

جدول ۵- مجموع امتیاز سطرها و ستون‌های ماتریس تحلیل آثار متقاطع

Table 5- The total score of the rows and columns of the matrix of the analysis of cross effects

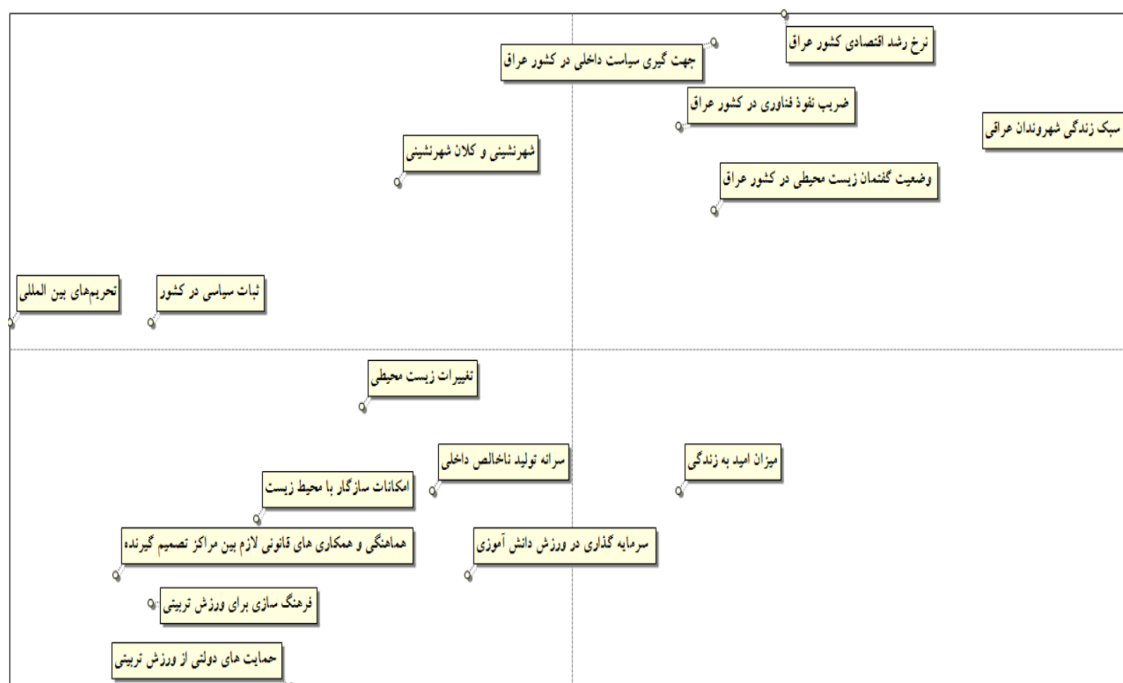
ردیف	عامل	مجموع اعداد ردیف	مجموع اعداد ستون
Var01	ثبات سیاسی در کشور	22	12
Var02	جهت‌گیری سیاست داخلی در کشور عراق	32	28
Var03	تحریم‌های بین‌المللی	22	8
Var04	سرمایه‌گذاری در ورزش دانش آموزی	13	21
Var05	نرخ رشد اقتصادی کشور عراق	33	30
Var06	سرانه تولید ناخالص داخلی	16	20
Var07	فرهنگ‌سازی برای ورزش تربیتی	12	12

جدول ۵- مجموع امتیاز سطرها و ستون‌های ماتریس تحلیل آثار متقاطع

Table 5- The total score of the rows and columns of the matrix of the analysis of cross effects

ردیف	عامل	مجموع اعداد ردیف	مجموع اعداد ستون
Var08	سبک زندگی شهروندان عراقی	28	40
Var09	میزان امید به زندگی	16	27
Var10	شهرنشینی و کلان شهرنشینی	27	19
Var11	ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق	29	27
Var12	امکانات سازگار با محیط زیست	15	15
Var13	وضعیت گفتمان زیست محیطی در کشور عراق	26	28
Var14	تغییرات زیست محیطی	19	18
Var15	حمایت‌های دولتی از ورزش تربیتی	9	16
Var16	هماهنگی و همکاری‌های قانونی لازم بین مراکز تصمیم گیرنده	13	11
	مجموع	332	332

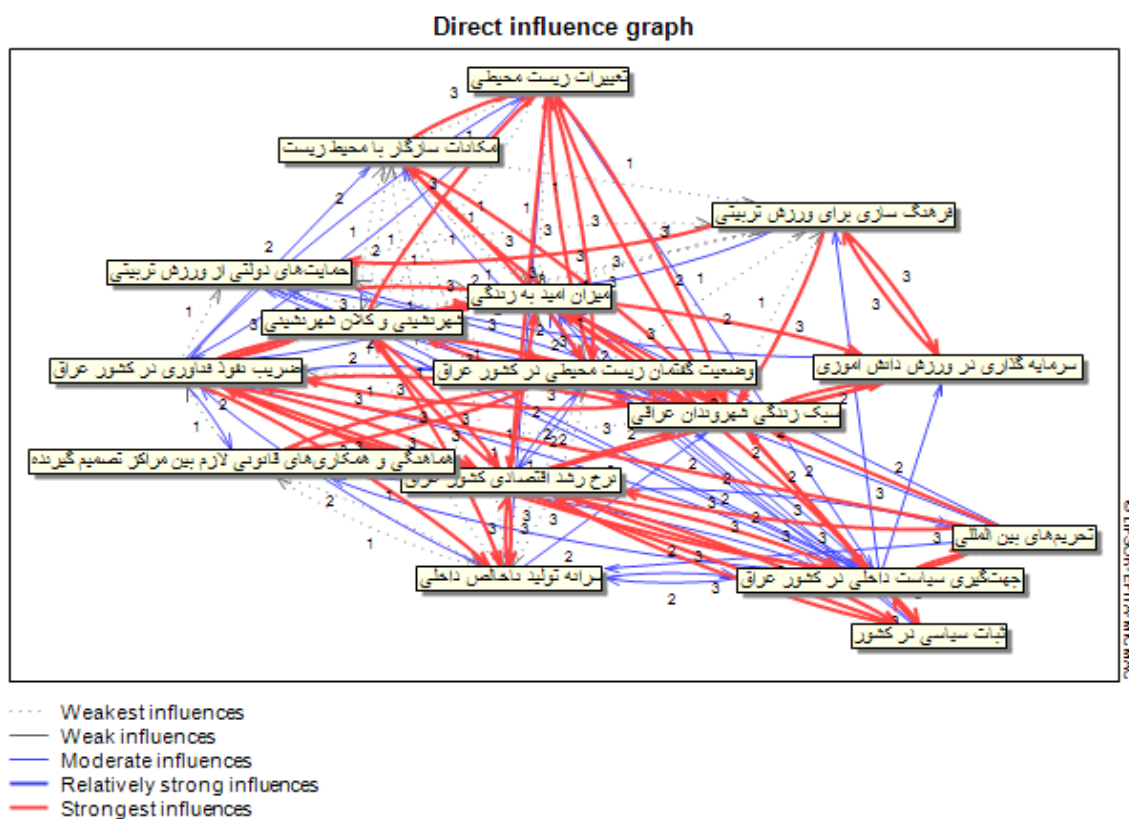
در ادامه در شکل (۱) نوع و وضعیت هریک از متغیرهای اصلی با توجه به موقعیت آن‌ها در ماتریس تأثیرات مستقیم تحت عنوان نقشه تأثیرگذاری/تأثیرپذیری مستقیم، بررسی شد. این الگوی پراکندگی، به‌طور کلی بیانگر وضعیت یک سیستم پایدار است.

شکل ۱- نقشه تأثیرات مستقیم عوامل مؤثر بر آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳

Figure 1- Map of the direct effects of factors affecting the future of educational sports in Iraq in the horizon of 2033

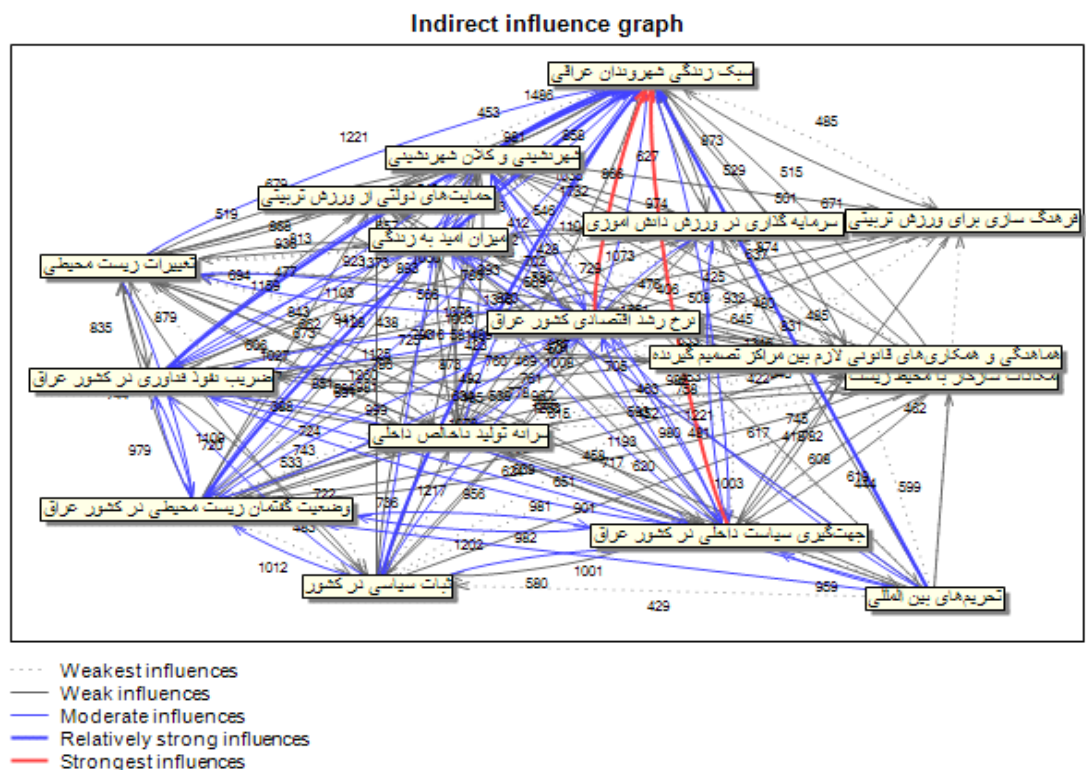
تحلیل نقشه تأثیرگذاری و تأثیرپذیری مستقیم عوامل شانزده گانه نشان داد که در آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳، ثبات سیاسی در کشور، تحریم های بین المللی و شهرنشینی و کلان شهرنشینی متغیرهای تأثیرگذار سیستم هستند. همچنین این نقشه نشان داد، متغیر میزان امید به زندگی متغیر تأثیرپذیر سیستم است. به علاوه متغیرهای جهت گیری سیاست داخلی در کشور عراق، نرخ رشد اقتصادی کشور عراق، سبک زندگی شهروندان عراقی، ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق و وضعیت گفتمان زیست محیطی در کشور عراق متغیرهای دوجبهی ریسک و هدف بودند. سرانجام مشخص شد که متغیرهای سرمایه گذاری در ورزش دانش آموزی، سرانه تولید ناخالص داخلی، فرهنگ سازی برای ورزش تربیتی، امکانات سازگار با محیط زیست، تغییرات زیست محیطی، حمایت های دولتی از ورزش تربیتی و همکاری های قانونی لازم بین مراکز تصمیم گیرنده، جزو متغیرهای مستقل سیستم هستند. سپس براساس تحلیل های برگرفته از خروجی نرم افزار میک مک، در شکل های (۲) و (۳) به ترتیب نمایشی گرافیکی از شدت ارتباطات میان عوامل در نقشه تأثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم ارائه شد.

شکل ۲- نمودار شدت ارتباط در تأثیرگذاری مستقیم متغیرها (در سطح ۷۵٪)

Figure 2- The diagram of the intensity of the relationship in the direct influence of the variables (at the 75% level)

همانگونه که در نقشه گرافیکی تأثیرات مستقیم ملاحظه می‌گردد، بخش زیادی از خطوط اتصالی بین شاخص‌ها از نوع تأثیرات بسیاری قوی و نسبتاً قوی هستند و این نوع تأثیرات بیانگر آن است که تمامی شاخص‌ها به درستی برگزیده شده‌اند و ارتباط بسیاری قوی بین ۱۶ شاخص در سیستم برقرار است. دیاگرام تأثیرات مستقیم در سطح ۷۵٪ نشان داد جهت‌گیری سیاست داخلی در کشور عراق، سبک زندگی شهروندان عراقی و وضعیت گفتمان زیست‌محیطی در کشور عراق بیشترین اثرگذاری و اثرپذیری را در سیستم دارند و به نوعی سایر متغیرهای موجود در سیستم آن را تبیین می‌کنند یا به نوعی متأثر از آن هستند. شایان ذکر است این مهم در مورد ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق نیز صادق بود. با این تفاوت که در سطح ۷۵٪ ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق بیشتر از اینکه عاملی اثرگذار باشد عاملی اثرپذیر است. سرانجام نقشه گرافیکی تأثیرات غیرمستقیم در شکل (۳) ارائه شد. در ماتریس تأثیرات غیرمستقیم، هر یک از شاخص‌ها در نرم‌افزار به توان رسانده شده و بر این اساس، تأثیرات غیرمستقیم شاخص‌ها سنجیده شد.

شکل ۳- نمودار شدت ارتباط در تأثیرگذاری غیرمستقیم متغیرها (در سطح ۷۵٪)

Figure 3- The diagram of the intensity of the relationship in the indirect influence of the variables (at the 75% level)

همان‌گونه که در نقشه گرافیکی تأثیرات غیرمستقیم ملاحظه می‌شود، سبک زندگی شهروندان عراقی، تغییرات زیست‌محیطی، میزان امید به زندگی، همکاری‌های قانونی لازم بین مراکز تصمیم‌گیرنده و حمایت‌های دولتی از ورزش تربیتی

بیشترین تأثیر را از سایر متغیرهای سیستم می‌گیرند. در این بین، نرخ رشد اقتصادی کشور عراق، جهت‌گیری سیاست داخلی در کشور عراق، ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق به‌مثابه سازه‌های مستقل این اثرات را بر سیستم وارد می‌کنند. با توجه به آنچه بیان شد و با در نظر گرفتن میزان اهمیت و عدم قطعیت و همچنین موقعیت مکانی عامل‌ها در نقشه تأثیرات مشخص شد که پنج متغیر جهت‌گیری سیاست داخلی در کشور عراق، نرخ رشد اقتصادی کشور عراق، سبک زندگی شهروندان عراقی، ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق و وضعیت گفتمان زیست‌محیطی در کشور عراق، عدم قطعیت‌ها (پیشران‌های) کلیدی آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ در این پژوهش عوامل موصوف به‌عنوان عوامل کلیدی و راهبردی (عدم قطعیت) در نظر گرفته شدند.

جدول ۶- پیشران‌های کلیدی پیشروی آینده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳

Table 6- Key drivers for the future of educational sports in Iraq in the horizon of 2033

عامل	اثرگذاری مستقیم	اثرپذیری مستقیم	اثرگذاری غیرمستقیم	اثرپذیری غیرمستقیم
نرخ رشد اقتصادی کشور عراق	993	903	971	809
جهت‌گیری سیاست داخلی در کشور عراق	963	843	917	777
ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق	873	813	853	798
سبک زندگی شهروندان عراقی	843	1024	761	1107
وضعیت گفتمان زیست‌محیطی در کشور عراق	783	843	754	807

بحث و نتیجه‌گیری

ورزش تربیتی به‌عنوان یکی از زمینه‌هایی که در تربیت نسل جوان نقش دارد، مطرح است. ورزش تربیتی در راستای تربیت صحیح نسل بوده و تربیت نسل در هر جامعه‌ای یکی از محورهای اصلی توسعه پایدار است که نیازمند وجود سیستم آموزشی و رفاهی کارآمد و پویا است. از آنجاکه ورزش به‌عنوان یک صنعت بزرگ، قابلیت زیادی در ایجاد سلامت و نشاط عمومی، اشتغال‌زایی و اعتبار بین‌المللی برای کشورها دارد، یکی از زمینه‌های اصلی مشارکت در بین نوجوانان و جوانان محسوب می‌شود؛ از این‌رو در مطالعه حاضر به شناسایی پیشران‌های کلیدی ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ پرداخته شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد، پنج نیروی نرخ رشد اقتصادی کشور عراق، جهت‌گیری سیاست داخلی در کشور عراق، ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق، سبک زندگی شهروندان عراقی و وضعیت گفتمان زیست‌محیطی در کشور عراق، پیشران‌های کلیدی ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ هستند. پیشران‌ها به‌طور دقیق جزو متغیرهای دوجبه‌ی ریسک و متغیرهای تأثیرگذار بحرانی تعیین‌شده در نقشه تأثیرگذاری/ تأثیرپذیری عوامل حاصل از نرم‌افزار میک‌مک هستند. پیشران‌های نامبرده از دیدگاه ذی‌نفعان مربوط از ظرفیت بیشتری برای اثرگذاری بر مسیر تحولات آینده در موضوع پژوهش بهره‌مند هستند. در تبیین این نتیجه می‌توان گفت که نابسامانی ورزش تربیتی کشور عراق ناشی از عوامل مختلفی است که باید برای رفع این مشکلات برنامه‌ریزی دقیقی صورت گیرد.

نرخ رشد اقتصادی کشور عراق یکی از پیشران‌های شناسایی‌شده برای ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ است. رشد اقتصادی یکی از پیش‌نیازهای بهبود استانداردهای زندگی جوامع است (وانگ و همکاران^۱، ۲۰۲۴، ۱۰). رشد اقتصادی به افزایش میزان تولید کالاها و خدمات یک اقتصاد در یک سال خاص نسبت به تولید سال قبل اشاره دارد (آکواش-سام^۲، ۲۰۲۱، ۱۷۳). توسعه اقتصادی فرایندی است که طی آن اقتصاد کم درآمد طی یک دوره طولانی به اقتصاد صنعتی مدرن که شامل بهبودهای کمی و کیفی در اقتصاد کشور است، تبدیل می‌شود. در این راستا ریچه^۳ (۲۰۱۶، ۴۷) عنوان می‌کند که موفقیت کشورها در ورزش به میزان درخور توجهی به شرایط زندگی اجتماعی-اقتصادی کشور بستگی دارد؛ چنانچه می‌توان گفت که تأثیر شرایط اقتصادی به کیفیت آموزش، تعداد و کیفیت امکانات و تجهیزات ورزشی، سطح علمی ورزش و تمرینات مربوط می‌شود. همچنین پاداش و همکاران (۲۰۲۱، ۵۹) در پژوهشی درباره شناسایی عدم قطعیت‌های تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی در افق ۱۴۰۴، به نرخ رشد اقتصادی به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر بر تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی اشاره کردند. در تبیین این یافته می‌توان گفت که فعالیت‌های اقتصادی عراق در طول ۲۰ سال گذشته، به واسطه فساد مالی و اداری گسترده در برخی از ادارات این کشور که سبب کاهش تولید ناخالص داخلی می‌شود، آسیب دیده است (عواد و همکاران^۴، ۲۰۲۴، ۲۸) که این امر می‌تواند دلیلی برای نابسامانی وضعیت ورزش تربیتی در کشور عراق باشد. ادامه وضعیت موجود اقتصادی در کشور عراق در آینده سبب کاهش منابع مالی در ورزش دولتی خواهد شد و با توجه به اینکه ورزش تربیتی در کشور عراق نیاز به زیرساخت‌های مناسب، بودجه مناسب برای اجرای مسابقات و برگزاری کلاس‌های فوق‌برنامه در مدارس و دانشگاه‌ها است و این واقعیت که ورزش تربیتی در کشور عراق متکی به بودجه دولتی است لذا نرخ رشد اقتصادی کشور عراق به‌عنوان یکی از نشانگرهای وضعیت اقتصادی کشور عراق یکی از پیشران‌های ورزش تربیتی در کشور عراق در افق ۲۰۳۳ باشد.

جهت‌گیری سیاست داخلی در کشور عراق به‌عنوان یکی دیگر از پیشران‌های ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ شناسایی شد. روند دموکراسی در عراق در چند سال گذشته شاهد نقطه عطف مبتنی بر تقسیم اختیارات بین تمامی نیروهای سیاسی بود. همچنین عوامل متعددی در ایجاد بی‌ثباتی در سیاست داخلی در کشور عراق دخیل بودند که محرک‌های تغییر سیاسی اغلب از خارج از دولت و با توجه به فشارهای سیاسی از سوی همه نیروهای سیاسی که آشکارا بر ثبات عمومی در عراق تأثیر می‌گذارند، می‌آیند (خلاف^۵، ۲۰۲۱، ۲۲). به‌علاوه، پس از سال ۲۰۰۳ در عراق پس از هر انتخابات بیشترین کرسی‌های پارلمان کسب‌شده برای هر حزب بسیار حائز اهمیت است؛ به همین دلیل فرایند سیاسی و انتخابات روی خطوط روشن قومی-فرقه‌ای برگزار می‌شود که با اکثریت قاطع مربوط به ائتلاف شیعه است (ایساخان^۶، ۲۰۱۵، ۶۹). جریان‌های سیاسی شیعه، سنی و کردها در عراق مهم‌ترین جریان‌های سیاسی هستند. از سوی دیگر، آشتی ملی به‌عنوان راه حل کلیدی و بااهمیت برای توسعه جدید دموکراسی در عراق، به چند کنفرانس و برخی بیانیه‌های رسمی غیرفعال و بدون تلاش در مسیری واقعی برای حل مشکلات کاهش یافته است. بی‌ثباتی سیاسی در میان نخبگان حاکم و بخش‌های غیرحکومتی، همواره سبب

-
1. Wang
 2. Acquah-Sam
 3. Reiche
 4. Awad
 5. Khalaf
 6. Isakhan

معامله‌ها، سازش‌ها، انطباق‌ها، سهمیه‌بندی‌ها و بسیاری از رویه‌های دیگر شده است که به طور مستقیم بر تصمیمات مهم در حوزه ورزش و آموزش تأثیر می‌گذارد. تمامی این موارد سبب شده است که تصمیمات صورت گرفته در حوزه ورزش تربیتی چه در سطح مدارس و چه در سطح دانشگاه‌های کشور عراق، منافع تمام کشور را پوشش نداده باشد؛ اما این موضوع نه تنها گذشته بلکه آینده ورزش تربیتی را در عراق به عنوان یکی از کلیدی‌ترین پیشران‌های اثرگذار بر ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۲۳ تحت تأثیر قرار می‌دهد که باید بیشتر توسط احزاب عراقی مدنظر قرار گیرد؛ چنانچه پاداش و همکاران (۲۰۲۱، ۵۹) نیز در پژوهشی عنوان کردند که سیاست داخلی و خارجی دولت یکی از عدم قطعیت‌های تربیت بدنی و ورزش دانش‌آموزی در افق ۱۴۰۴ است.

ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق هم یکی دیگر از پیشران‌های ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ بود. میزان نفوذ فناوری در کشور عراق نسبت به کشورهای پیشرفته و حتی بسیاری از کشورهای خاورمیانه کمتر است. این امر به دلیل محدودیت‌های اقتصادی، نبود دسترسی به زیرساخت‌های فناوری مدرن و شرایط امنیتی نامطلوب در برخی از مناطق این کشور است؛ با این حال استفاده از فناوری‌های ارتباطی مانند اینترنت و تلفن همراه به سرعت در حال افزایش است و برخی از شرکت‌های فناوری نیز فعالیت‌های خود را در عراق گسترش داده‌اند. از طرف دیگر، تحولات سیاسی و اقتصادی در کشور عراق می‌تواند تأثیر بسزایی بر نفوذ فناوری در عراق داشته باشد. امروزه با توجه به پیشرفت روزافزون فناوری، ورزش و به ویژه ورزش تربیتی تحت تأثیر این مقوله قرار گرفته است؛ به عنوان مثال، استفاده از برنامه‌های کاربردی و وبسایت‌ها برای تعامل بین مربیان و شاگردان، برنامه‌های تمرینی شخصی و پایش عملکرد ورزشکاران می‌تواند به بهبود عملکرد و توسعه ورزش تربیتی کمک کند. افزون بر این، در چند سال آینده استفاده از واقعیت مجازی به عنوان ابزارهای آموزشی نه تنها در ورزش تربیتی بلکه در سایر سطوح ورزش در کشور عراق نیز می‌تواند تأثیرگذار باشد. همچنین امکانات دیگری که فناوری‌های نوین می‌تواند برای ورزش تربیتی فراهم کند، شامل سنسورها و دستگاه‌های پوشیدنی، هوش مصنوعی و اینترنت اشیا است که هرکدام در صورت دسترسی معلمان، اساتید، دانشجویان و دانش‌آموزان به آن‌ها می‌توانند فواید بسیار زیادی در حوزه ورزش تربیتی در کشور عراق داشته باشند؛ بنابراین می‌توان گفت که ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق یکی از پیشران‌های کلیدی ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ است.

همچنین یکی از پیشران‌های ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳، سبک زندگی شهروندان عراقی بود. برخی از مطالعات به شیوع بیماری‌های غیرواگیر در عراق اشاره می‌کنند که اغلب ناشی از رژیم غذایی نامناسب، فقدان تحرک بدنی، استفاده از تنباکو و مصرف مضر الکلی است که منجر به تغییرات متابولیک و فیزیکی از جمله فشارخون بالا، دیابت و اضافه وزن و چاقی می‌شود (پنگ پید و پلتزر^۱، ۲۰۲۱، ۱). مطالعات دیگر بر اهمیت رفتارهای سبک زندگی سالم در ترویج کاهش وزن، جلوگیری از افزایش وزن و افزایش سلامت کلی تمرکز کرده‌اند. پیروی از سبک زندگی سالم به عنوان راهی که خطر ابتلا به بیماری شدید یا مرگ زودرس را کاهش می‌دهد، مزایای زیادی برای پیشگیری از بروز بیماری به ویژه برای بیماری‌های قابل پیشگیری دارد (هیروکا و همکاران^۲، ۲۰۲۱، ۲). افراد برای داشتن سبک زندگی سالم می‌توانند به ورزش کافی روی آورند (طاهر^۳، ۲۰۲۳، ۹۳). اسماعیل پور باریکی و همکاران (۲۰۲۲، ۱۸۵) عنوان کردند که سبک زندگی یکی از عوامل کلیدی مؤثر بر

1. Pengpid & Peltzer
2. Hirooka
3. Taher

توسعه ورزش تربیتی ایران با رویکرد آینده‌پژوهی است. پاداش و همکاران (۲۰۲۱، ۶۴) نیز به نگرش و گرایش خانواده‌ها به تربیت بدنی و ورزش به‌عنوان یکی از عدم قطعیت‌های تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی در افق ۱۴۰۴ اشاره کردند. این موارد نشان می‌دهد که ورزش و سبک زندگی سالم ارتباط مستقیم با هم دارند؛ بنابراین یکی از مواردی که در آینده می‌تواند بر ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ تأثیرگذار باشد، سبک زندگی مردم است؛ زیرا با کاهش سبک زندگی سالم، میزان بیماری‌هایی چون فشارخون بالا، دیابت و اضافه‌وزن و چاقی افزایش می‌یابد و این امر سبب می‌شود تا مسئولان بهداشت و ورزش کشور عراق به ورزش تربیتی توجه کنند. افزون بر این، سبک زندگی سالم در جامعه سبب می‌شود تا تمایل مردم به ورزش کردن افزایش یابد؛ در این صورت، افراد نوجوان و جوان حضور بیشتری در ورزش خواهند داشت و این امر سبب تقویت ورزش تربیتی در مدارس و دانشگاه‌ها می‌شود.

درنهایت، وضعیت گفتمان زیست‌محیطی در کشور عراق، آخرین پیشران شناسایی‌شده ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ بود. گفتمان زیست‌محیطی به مجموعه‌ای از ایده‌ها، مفاهیم، ارزش‌ها و مسائل مرتبط با حفاظت از محیط‌زیست و تعامل انسان با محیط‌زیست اطلاق می‌شود. این گفتمان به بررسی تأثیر فعالیت‌های انسانی بر محیط‌زیست، ارزش‌های حفاظت از زیستگاه‌های طبیعی و توسعه پایدار، توجه به تنوع زیستی، مسائل آلودگی و تغییرات اقلیمی و سایر موضوعات مرتبط می‌پردازد. گفتمان زیست‌محیطی نقش مهمی در شکل‌دهی به افکار عمومی، سیاست‌ها و اقدامات مرتبط با محیط‌زیست دارد. این گفتمان با تأکید بر اهمیت حفاظت از محیط‌زیست و توسعه پایدار، به ترویج رویکردهای محیط‌زیستی در سیاست‌ها، اقتصاد، فرهنگ و جوامع مختلف می‌پردازد. ازجمله مباحث مهمی که در این گفتمان مدنظر قرار می‌گیرد، می‌توان به تولید پایدار، مدیریت پسماند، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، حفاظت از گونه‌های در خطر و ارتقای آگاهی عمومی درباره مسائل زیست‌محیطی اشاره کرد. طبق نتایج به‌دست‌آمده، گفتمان زیست‌محیطی یکی از پیشران‌های کلیدی ورزش تربیتی در کشور عراق در افق ۲۰۳۳ است. در این راستا، شهولی کوه شوری و همکاران (۲۰۲۲، ۶۶) در پژوهش خود از مد نظر قراردادن کلان‌روندهای زیست‌محیطی به‌عنوان یکی از پیشران‌های مؤثر بر آینده ورزش تربیتی ایران نام بردند. گفتمان زیست‌محیطی می‌تواند به‌عنوان یک عامل مهم در توسعه ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ مطرح شود؛ زیرا گفتمان زیست‌محیطی به‌عنوان یک رویکرد فرهنگی و اجتماعی، بر توازن بین نیازهای انسانی و حفاظت از محیط‌زیست تأکید دارد و به دنبال ایجاد زندگی پایدار و سالم برای انسان و سایر موجودات زنده است که می‌تواند درنهایت برای توسعه ورزش تربیتی نیز مفید باشد. همچنین مشخص شد که متغیرهای ثبات سیاسی در کشور، تحریم‌های بین‌المللی و شهرنشینی و کلان‌شهرنشینی با قرارگرفتن در ربع بالا و سمت چپ نقشه اثرگذاری-اثرپذیری مستقیم متغیرها، به‌طورمشخص متغیرهای اثرگذار ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ (دارای اثرگذاری زیاد و اثرپذیری کم) هستند. ویژگی بارز شاخص‌های تأثیرگذار این است که بیشترین تأثیرگذاری را بر سیستم دارند و به‌مثابه «بحرانی‌ترین» شاخص‌ها، وضعیت سیستم و تغییرات آن وابسته به آن‌ها است و توسط سیستم چندان کنترل‌شدنی نیستند؛ چراکه تأثیرپذیری آن‌ها در موضوع پژوهش (ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳) نسبتاً کم است و تغییر آن‌ها وابسته به تغییر در عوامل بسیار دیگر است. درمجموع، این نیروها باید به‌عنوان نیروهای کلیدی محیطی مؤثر بر ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ شناخته شوند و همواره شرایط آن‌ها برای تنظیم سیاست‌ها و برنامه‌ها رصد شود؛ زیرا تغییر در این متغیرها می‌تواند منجر به تغییرات در سایر متغیرهای موضوع پژوهش شود. در ادامه مشخص شد که میزان امید به زندگی با قرار گرفتن در قسمت پایین و سمت راست ماتریس، به‌طور مشخص، به‌عنوان شاخص تأثیرپذیر سیستم در آینده است. ویژگی بارز متغیرهای تأثیرپذیر این است که نسبت به تکامل سایر متغیرهای

تأثیرگذار و دووجهی بسیار حساس‌اند؛ چراکه متغیرهایی هستند که قابلیت تأثیرپذیری بیشتری دارند و از طریق هماهنگی و اثرگذاری بر آن‌ها می‌توان برای تحقق آینده مطلوب، تلاش و برنامه‌ریزی کرد یا از اثرات منفی آن‌ها کاست. از این حیث، این متغیرها، به اصطلاح یک شاخص خروجی برای سیستم به شمار می‌روند. سرانجام مشخص شد که سرمایه‌گذاری در ورزش دانش‌آموزی، سرانه تولید ناخالص داخلی، فرهنگ‌سازی برای ورزش تربیتی، امکانات سازگار با محیط‌زیست، تغییرات زیست‌محیطی، حمایت‌های دولتی از ورزش تربیتی و هماهنگی و همکاری‌های قانونی لازم بین مراکز تصمیم‌گیرنده در این پژوهش، نسبت به متغیرهای دیگر دارای تأثیرگذاری و تأثیرپذیری کمتری هستند و به‌عنوان متغیرهای مستقل در سیستم شناخته می‌شوند؛ یعنی این شاخص براساس داده‌های وارد شده (مبتنی بر دیدگاه ذی‌نفعان)، نسبت به شاخص‌های دیگر سیستم، اثرگذاری/پذیری کمتری دارد. شایان ذکر است که همه ۱۶ عامل شناسایی‌شده، همان‌گونه که در مرحله قبل مشخص شد، در میان مجموعه متغیرهای مؤثر، به‌عنوان مهم‌ترین و موثرترین متغیرها شناسایی شدند؛ با این حال، متغیرهای مستقل شناسایی‌شده در نقشه تأثیرگذاری/تأثیرپذیری (حاصل از نرم‌افزار میک‌مک) نسبت به سایر عوامل وزن کمتری دارند.

با توجه به نتایج تحقیق، ۱۶ عامل بر ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ مؤثرند که از بین آن‌ها پنج عامل کلیدی‌ترین و راهبردی‌ترین پیشران‌ها هستند؛ مبنی بر اینکه طبیعت این عامل‌ها با ناپایداری (به معنای پیش‌بینی‌ناپذیری) آمیخته است؛ زیرا هر عمل و تغییری روی آن‌ها، واکنش و تغییر بر دیگر شاخص‌ها را به دنبال خواهد داشت و می‌تواند موضوع کنش و واکنش سیاست‌گذاران باشد؛ در نتیجه لازم است وضعیت آن‌ها در طراحی برنامه‌ها و اقدام‌ها به طور ویژه لحاظ شود. از طرفی با توجه به متغیرهای گوناگون شناسایی‌شده، مشخص می‌شود مسیر ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ پیچیده است و تنها واقعیت ساده در این مسیر آن است که عوامل مؤثر بر ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ نیاز به شناسایی و برنامه‌ریزی برای دستیابی دارد.

بر مبنای یافته‌های پژوهش مشخص شد که نرخ رشد اقتصادی کشور عراق، جهت‌گیری سیاست داخلی در کشور عراق، ضریب نفوذ فناوری در کشور عراق، سبک زندگی شهروندان عراقی و وضعیت گفتمان زیست‌محیطی در کشور عراق، عدم قطعیت‌های ورزش تربیتی کشور عراق در افق ۲۰۳۳ هستند؛ بنابراین به سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان این حوزه پیشنهاد می‌شود، برنامه‌ها و اقدامات خود را مبتنی بر تغییرات در عامل‌های مذکور تنظیم و طرح‌ریزی کنند، هرگونه تغییر در این عوامل را به‌صورت پیوسته رصد کنند و به دلیل پویایی پیش‌بینی‌ناپذیر بودن آن‌ها به‌صورت لحظه‌ای اقدامات خود را مبتنی بر وضعیت این عوامل تنظیم، تدوین و بازبینی کنند؛ چراکه این عوامل به دلیل اهمیت و عدم قطعیت بیشتر (در مقایسه با متغیرهای تأثیرگذار و تأثیرپذیر)، هدف مناسب‌تری برای تمرکز اقدامات و برنامه‌ها به شمار می‌روند.

در پایان توجه به این نکته ضرورت دارد که مطالعه آینده‌های محتمل ورزش تربیتی در کشور عراق نه تنها منجر به ارتقای سیاست‌گذاری در سیستم ورزشی ایران می‌شود - که این موضوع ناشی از شناخت پیشران‌ها، نقاط قوت و ضعف، تهدیدها، فرصت‌ها، علائم ضعیف تغییر، روندها و کلان‌روندهای منطقه‌ای و بین‌المللی است - بلکه موجب شناخت ظرفیت‌ها و ظرفیت‌های ورزش تربیتی در کشور عراق و شناخت بازار جدید یا الگوبرداری از برنامه‌ها و سیاست‌های این کشور برای بهبود وضعیت ورزش تربیتی در ایران خواهد شد؛ از این رو این مطالعه در صورتی که با پژوهش‌های تطبیقی همراه باشد، می‌تواند نقش و تأثیر درخور توجهی بر مدیریت ورزش تربیتی در ایران داشته باشد. صادرات خدمات ورزش تربیتی می‌تواند با استقبال کشورهای منطقه از جمله عراق همراه باشد.

پیام مقاله

این مطالعه درک جامعی از پیشران‌های کلیدی مؤثر بر آینده ورزش‌های آموزشی در عراق ارائه می‌دهد. با پرداختن به این پیشران‌ها، سیاست‌گذاران و ذینفعان می‌توانند استراتژی‌های مؤثری را برای غلبه بر چالش‌های موجود و تضمین رشد پایدار ورزش‌های آموزشی تا سال ۲۰۳۳ تدوین کنند. یافته‌ها بر لزوم ثبات سیاسی، افزایش رشد اقتصادی، پیشرفت‌های فناوری، و تمرکز بر سبک زندگی و وضعیت گفتمان زیست‌محیطی در کشور عراق برای دستیابی به این هدف تأکید دارند.

منابع

1. Acquah-Sam, E. (2021). Developing sports for economic growth and development in developing countries. *European Scientific Journal*, 17(15), 172-216.
2. Al-Oun, I. S., & Al-leheeb, M. Q. H. (2015). Obstacles facing the implementation of physical education curriculum in Iraqi public schools as perceived by teachers in Anbar governorate. *European Scientific Journal*, 11(16), 334-343.
3. Alfahham, Q. M. Y., & Asefi, A. A. (2024). Identifying and analyzing the effective key drivers on the development of sport for all in Iraq country using mutual influence analysis. *Sport Management Journal*, <https://doi.org/10.22059/jsm.2023.359513.3143>. (Persian)
4. Awad, K. R., Abbas, S. H., & Obed, M. K. (2024). Analysis of the relationship between some indicators of sustainable development and economic growth in Iraq for the period (2004-2020). *Revenue Journal: Management and Entrepreneurship*, 1(2), 1-20.
5. Esmailpour Bariki, E., Shojaei, V., & Hami, M. (2022). Future Study of Iranian educational sport Factors affecting the development of educational sports in Iran with a futures study approach. *New Trends in Sport Management*, 9(35), 179-192. (Persian)
6. Gholamian, J., Azizian Kohn, N., Darabi, M., Rahmanpour, A., Faleh, Sh., & Rashidi, T. (2021). Identifying and prioritizing indicators of the development of public sports in selected countries (Iran, Iraq, Afghanistan). Paper presented at the First International Conference on Sports and Health Sciences, Mashhad, Iran. (Persian)
7. Hall, G., & Reis, A. (2019). A Case study of a sport-for-development program in Brazil. *Bulletin of Latin American Research*, 38(3), 317-332.
8. Hayoz, C., Klostermann, C., Schlesinger, T., & Nagel, S. (2018). Orientation patterns of sports and physical activity among young people in Switzerland. *European Journal for Sport and Society*, 15(1), 43-47.
9. Hirooka, N., Kusano, T., Kinoshita, S., Aoyagi, R., & Hidetomo, N. (2021). Association between healthy lifestyle practices and life purpose among a highly health-literate cohort: a cross-sectional study. *BMC Public Health*, 21(1), 820.
10. Hosseini Keshtan, M., & Qalandar Quchan Atiq, G. (2022). Prioritization of Indicators for the Development of Student Sports in Iran. *Research on Educational Sport*, 10(28), 113-140. (Persian)
11. Isakhan, B. (Ed.). (2015). *Legacy of Iraq: From the 2003 War to the Islamic State*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
12. Izadi, F., Ahmadi, A., & Charehjoo, F. (2021). Future studies of Kurdistan province development: Issues and challenges. *Journal of Applied Researches in Geographical Sciences*, 21(62), 261-279. (Persian)
13. Johnson, A. M., Tandon, P. S., Hafferty, K. R., Senturia, K., Garrett, K. A., Bollinger, B. J., & Kroshus, E. (2023). Barriers and facilitators to comprehensive, school-based physical activity promotion for adolescents prior to and during the COVID-19 pandemic: a qualitative study. *Health Education Research*, 38(1), 69-83.
14. Keane, L., Negin, J., Latu, N., Reece, L., Bauman, L., & Richards, J. (2019). Governance, communication, capacity, champions and alignment: factors underpinning the integration of sport-for-development within national development priorities in Tonga. *Sport in Society, Cultures, Commerce, Media, Politics*, 18, 1-23.

15. Khalaf, H. K. (2021). Impact of political instability on the reality of Iraqi political parties: A Study according to the results of the 2018 elections. *European Journal of Social Science Education and Research*, 8(1), 21-38.
16. Khazai Sanhe, S., & Aslanian, M. (2016). Future scorecard in strategic foresight context. *Journal of Future studies Management*, 28(2), 91-109. (Persian)
17. Khetib, S. M. B., & Zemri, B. E. (2023). The role of foresight in achieving sustainable development: The model of Finland. *Les Cahiers du Mecas*, 19(1), 17-32.
18. Kosow, H., & Gaßner, R. (2008). Methods of future and scenario analysis: Overview. Assessment, and Selection Criteria. 133. Retrieved from https://www.idos-research.de/uploads/media/Studies_39.2008.pdf
19. Lincoln, Y.S., & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic inquiry*. London: Sage.
20. Martinez, A., Perez-Ordas, R., Nuviala, R., Aznar, M., Porcel-Gálvez, A.M., & Nuviala, A. (2020). Communication as a Strategy to Promote Sports and Health Activities Designed for Adolescents. *International Journal of Environment Research Public Health*, 17, 48-61.
21. Mayrand, N. (2014). possibilities and dangers at the nexus of sport and development discourses: An Analysis of racialized and de-historicized spaces. *Journal of Sport for Development*, 2(3), 24-30.
22. Mohammad Abdolzahra, A., Mirsafian, H., & Asefi, A. (2024). The model of scientific development of sports (Case study: Iraq). *Sport Management Journal*, <https://doi.org.10.22059/jsm.2024.365789.3202>. (Persian)
23. Mohayya, M., Ehsani, M., Saffari, M., & Norouzi Seyed Hossini, R. (2021). The challenges of educational sport in Iran: A review study. *Annals of Applied Sport Science*, 9(4), 1-20.
24. Padash, D., Kashaf, S. M., Saghafi, F., & Hamidi, M. (2021). Identification Of The Uncertainties Of Physical Education And Student Sports In 2025. *Research On Educational Sport*, 9(22), 47-74. (Persian)
25. Pakdelan, S., Khatibi, A., & Mehdipour, A. (2021). Strategies for developing financial resources of student sports. *Research on Educational Sport*, 9(22), 163-186. (Persian)
26. Pengpid, S., & Peltzer, K. (2021). Overweight and obesity among adults in Iraq: prevalence and correlates from a National Survey in 2015. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(8), 4198.
27. Popeska, B., Mitkovska, S., & Dimkov, T. (2018). Sport curriculum and sport activities at universities: Case of Macedonian Universities compared with several surrounding Balkan countries. Paper presented at the 13th FIEP European Congress & 29th FIEP World Congress, Istanbul, Turkey.
28. Rahimi, M., Ghasemi, M., Aminzadeh, R., & Naif Al-Bukrota, S. S. (2024). Analysis of the factors affecting the exclusion of students from sports environments from the point of view of education teachers in the city of Babol, Iraq. *Sport Management Journal*, <https://doi.org.10.22059/jsm.2024.368520.3229>. (Persian)
29. Ratten, V., & Jones, P. (2018). Future research directions for sport education: Toward an entrepreneurial learning approach. *Education+ Training*, 60(5), 490-499.
30. Reiche, D. (2016). *Success and failure of countries at the Olympic Games*. London: Routledge.
31. Rezayi, M., & Rafie, H. (2021). A Survey of the Applications of Futurology in Public Policy. *Iranian Political Research*, 8(27), 85-102. (Persian)
32. Sawyer, S., & Carmel, E. (2022). The multi-dimensional space of the futures of work. *Information Technology & People*, 1, 1-20.
33. Shahvali Kohshouri, J., Askari, A., & Nazari, R. (2022). Identifying The Effective Wild Cards And Drivers On The Future Of Iran's Educational Sport. *Research On Educational Sport*, 10(26), 84-51. (Persian)
34. shahvali kohshouri, J., Askari, A., Nazari, R., & Naghsh, A. (2021). The formulation iranian educational sports strategies: Scenario-based. *Research on Educational Sport*, 8(21), 223-250. (Persian)
35. Taher, T. M. J. (2023). Public awareness of healthy lifestyle among Iraqi population. *Al-Rafidain Journal of Medical Sciences*, 5, 92-98.
36. Wagner, S. A., Vogt, S., & Kabst, R. (2016). The future of public participation: Empirical analysis from the viewpoint of policy-makers. *Technological Forecasting and Social Change*, 106, 65-73.

37. Wang, C., Wang, L., Zhai, J., Feng, T., Lei, Y., Li, S., ..., & Mao, X. (2024). Assessing progress toward China's subnational sustainable development by Region Sustainable Development Index. *Sustainable Horizons*, 11, 100099.
38. Zali, N., & PourSohrab, A. (2017). Regional development foresight with emphasis on combined scenario making and SWOT analytical model approach (Case study: Gilan province). *Space planning and Preparation*, 21(3), 189-220. (Persian)